

τελειότητα, καὶ τελειότερον συλλαμβάνομεν κατὰ πᾶσαν πρόοδον τοῦ ἀνθρωπίνου πολιτισμοῦ (Ὁρ. Vacherot, la Métaphysique et la Science). Ἀλλὰ καὶ ἡ διδασκαλία αὕτη δὲν ἀντέχει εἰς τὸν ἔλεγχον τοῦ λόγου, οὔτε τὴν συνείδησιν ἐκκνοποιεῖ, οὔτε ἐξηγεῖ τὴν πίστιν τῆς ἀνθρωπότητος, οὐδὲ δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν ὡς ἰδανικὸν ψεῦδος τὴν ὑψίστην ἀλήθειαν καὶ τὴν μεγίστην πραγματικότητα. Ὅσοι δὲ ἀποβάλλουσι τὴν ζήτησιν τῶν πρώτων αἰτίων καὶ τῶν ἀνωτάτων τελῶν, καὶ περιορίζουσι τὴν ἐπιστήμην εἰς τὸ ὅτι καὶ τὸ πῶς τῶν ὕλικῶν φαινομένων, εἰς ἃ καὶ τὸν ἄνθρωπον ἀνάγουσι καὶ τὸν πολιτισμὸν αὐτοῦ, καὶ ἀποκλείουσι τοῦ πεδίου τῆς φιλοσοφίας τὸ πόθεν καὶ τὸ διατί, τὰ κυριώτερα δηλ. τῶν φυσικῶν καὶ ἠθικῶν προβλημάτων, ἀπορρίπτουσι ἐπομένως τὴν ἔννοιαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐν ᾧ οἱ πνευματικοὶ θεοποιοῦσι τὴν φύσιν, οὗτοι καταργοῦσιν αὐτὸν τὸν Θεόν. Πᾶσα περὶ Θεοῦ θεωρία εἶναι κατ' αὐτοὺς θεολογικὴ πλάνη, ἢ μεταφυσικὴ σοφιστεία, καὶ τὴν θεολογικὴν καὶ μεταφυσικὴν ἐποχὴν θεωροῦσιν ὡς τὰς δύο πρώτας ἡλικίας τῆς νηπιότητος τῆς ἀνθρωπίνης ἐπιστήμης ἥτις διὰ μόνης τῆς θετικῆς φιλοσοφίας ἀνδρίζεται καὶ κραταιοῦται. Ἀλλὰ πρὸ πολλοῦ ἤδη ἀπεδείχθη ὅτι ἡ λεγομένη αὕτη θετικὴ φιλοσοφία οὐδὲν ἔτερον εἶναι οὐσιωδῶς εἰμὴ ἄρνησις πάσης φιλοσοφίας. Ποῖον ἐν τούτῳ τὸ συμπέρασμα πάντων τούτων; Ὅτι ἡ φιλοσοφία καὶ ἐπιστημονικὴ γνῶσις τοῦ Θεοῦ δὲν ὑπάρχει, ἢ ἐὰν ὑπάρχη, καὶ ὅπως δὴποτε κατασκευασθῇ, ἐξέρχεται καὶ αὕτη ἐκ τῆς λογικῆς ἐννοίας τοῦ ὄντος. Οἱ δὲ περὶ τῶν τοιούτων εἰδήμονες θέλουσι νοήσαι εὐκόλως πόσον ἡ ἐκ τῆς λογικῆς ἐννοίας τοῦ ὄντος προκύπτουσα φιλοσοφία τοῦ ἀπολύτου συνάδει πρὸς τὰς πρώτας ἀληθείας τῆς ἀποκεκαλυμμένης θρησκείας, καθ' ὅσον δι' αὐτῆς ἐχομεν τὴν ἔννοιαν τῆς ἐνιαίας καὶ ἐνταυτῷ τριαδικῆς φύσεως τοῦ ἀληθοῦς καὶ ζῶντος Θεοῦ, τὸ δόγμα τῆς ἐκ τοῦ μηδενὸς δημιουργίας, τὴν ἐπὶ τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου πρόνοιαν αὐτοῦ, καὶ οὐδόλως δύσκολον ἐπίσης εἶναι ν' ἀποδειχθῇ ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως καὶ ἱστορίας τοῦ ἀνθρώπου ἡ πτώσις αὐτοῦ καὶ ἡ διὰ τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ θεοῦ λόγου λύτρωσις καὶ σωτηρία. Ἀλλὰ ταῦτα εἶναι ἄλλης ζητήσεως ἀντικείμενον, καὶ ὑπάγονται μᾶλλον εἰς τὴν φιλοσοφίαν τοῦ χριστιανισμοῦ ἢ εἰς τὴν γενικὴν φιλοσοφίαν. Αὕτη εἶναι μία καὶ μόνη, ἡ ἐνότης αὐτῆς κεῖται ἐν τῇ λογικῇ ἐννοίᾳ τοῦ ὄντος, εἶναι αὕτη ἡ ἐνότης πασῶν τῶν ἐπιστημῶν, καὶ συμβιβάζεται, ὡς ἀπεδείξαμεν, μὲ τὰς καθαρωτέρως ἀρχὰς τῆς πνευματικῆς φιλοσοφίας.

Η. ΒΡΑΪΛΛΑΣ ΑΡΜΕΝΗΣ.

ΤΟ ΑΥΤΑΙΣΤΟΝ ΤΟΥ ΠΑΠΑ (*).

§ Β'. Ο Πάπας ἀσφαλὴς καὶ ἀψευδὴς εἶναι εἰς τὰ τῆς πίστεως δόγματα, καὶ εἰς τὰ καλὰ ἔθη· καὶ χωριστοῦσιν ἔλαϊ νὰ δέχωνται ταῖς ἀπόψεις του.

Μαθ. Χάίρομαι, ὅτι θέλεις νὰ ἀποδείξῃς ἐκεῖνο, ὅπου ἔταξες· διατί ἀπὸ πολὺ ἐγγίξο τὴν καρδίαν μου ὁ λόγος τοῦ ἁγιοτάτου Ἀγάθωνος πρὸς τοὺς ἁγίους πατέρες τῆς ἑκτης οἰκουμένης συνόδου. «Ἡ ἀποστολικὴ ἐκκλησία αὐτοῦ οὐδέποτε ἀπὸ τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας ἐν οἰωδήποτε μέρει πλάνης ἐκάμωθη.» Κακὸν, ὅπου ἔπαθον λοιπὸν ὅσοι ἄλλην πίστιν κρατοῦσι! κακὸν ὅπου ἔπαθον οἱ σχιματικοὶ καὶ οἱ αἰρετικοί, ὅπου χωρίζονται ἀπὸ ἐκείνην τὴν ἀσφαλὴν!

Διδ. Δίκαιον ἔχεις καὶ λέγεις το· καὶ ἂν ἐρωτᾷς τὴν ἀφορμὴν ἀποκρίνεται σου ὁ θεὸς Κυπριανὸς ἐπισκ. ν. πρὸς τὸν ἁγιοτάτον Πάπαν Κορνήλιον· ὅτι εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐκκλησίαν δὲν φθάνει, μηδὲ εὐρίσκει τόπον ἡ ἀπιστία ἄρα οὐκ ἐκλείπει ἡ πίστις αὐτῆς. Διὰ τοῦ θαρσέως ἔλεγε τοῦ Ρουφίνου ὁ ἱεροφάντης ἱερώνυμος. «Κάτεχε, ὅτι ἡ Ῥωμαϊκὴ πίστις ἀπὸ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον τόσον ἐπαινεμένη δὲν δέχεται ψευδολογίας·» διότι ἐὰν ἡ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζεται παρ' ὃ ἄπαξ εὐαγγελισαμένον ἐστὶ, ἐκείνη πίστις λόγῳ τοῦ Παύλου στερεωμένη δὲν ἐμπόρει νὰ ἀλλάχθῃ. Τὸ ὅποιον ὡμολόγησε φανερὰ ὁ τῆς Ναζιανζοῦ Γρηγόριος ὁ θεολόγος, ὅταν διὰ τὴν πίστιν τῆς πρεσβυτέρης Ῥώμης ἔγραψε.

Τούτων δὲ πίστις ἡ μὲν ἦν ἐκ πλείονος·

Καὶ γὰρ ἐπ' ἐστὶν εὐδρομος, τὴν ἐσπέραν

Πᾶσαν δέουσα τῷ σωτηρίῳ λόγῳ.

Καθὼς δίκαιον τὸν πρόεδρον τῶν ὄλων

Ὁλὴν σέβουσιν τὴν Θεοῦ συμφωνίαν.

Καὶ ἂν ὀρίζεις ἐπιχείρημα ἐξ ἀρχῶν ἀναπόδεικτον· πίστευε βέβαια, ὅτι ἐκείνη πίστις ἰσρὰ εἶναι καὶ ἀσφαλὴς, διὰ τὴν ὁποίαν ἐπαρακάλεσεν ὁ θεσπότης μας ὁ Χριστὸς νὰ μὴν λείψῃ· τίς γὰρ ἀσεβὴς ἤθελε εἰπεῖ ὅτι δὲν εἰσηκούσθη ἡ προσευχὴ τοῦ Θεοπαιδὸς καὶ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ; Ἀμὴν ἡ πίστις τοῦ μακαρίου Πέτρου εἶναι ἐκείνη διὰ τὴν ὁποίαν ἐπαρακάλεσεν ὁ Χριστὸς νὰ μὴν λείψῃ· τὸ λοιπὸν στερεὰ εἶναι καὶ ἀσφαλὴς. Καὶ νὰ μὴν πῇς ὅτι οἱ διάδοχοι τοῦ μακαρίου Πέτρου δὲν ἔχουν τὴν πίστιν του· ἐπειδὴ κατὰ τὸν πνεύρημον ἐν ἁγίοις Πέτρον τὸν Χρυσόλογον· ζῇ ἀκόμη εἰς τοὺς διαδόχους του ὁ ἅγιος Πέτρος, καὶ εἰς αὐτοὺς μιλεῖ· καθὼς ἔλεγον

(*) Ἰδε φυλλάδ. 474. Ἡ ἐκ τοῦ Κεφ. Γ' τοῦ Β' τόμ. τῆς Τάργης (ἀσπίδος) ἀνωτέρω παράγραφος ἐπιγράφεται «Διὰ τὴν ἀσφαλὴν τοῦ Πάπα»· ἐτηρήθη δὲ ἡ αὐτὴ γραφὴ καὶ στίξις τοῦ πρωτοτύπου.

οἱ πνευματοφόροι πατέρες τῆς τετάρτης ἀγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου περὶ τοῦ μακαρίου καὶ μεγάλου Πάπᾶ Λέοντος ἀφ' οὗ ἐδιάβασαν τὴν ἐπιστολὴν του. Διὰ τοῦτο ὁ σοφώτατος Κύριος ἐπίσκοπος Θεοδώρητος ἐπαίνωντας τὸν ἀποστολικὸν θρόνον τῆς Ῥώμης λέγει. «Πολλοὺς γὰρ ὁ ὑμέτερος θρόνος κοσμεῖται πλεονεκτήμασι» καὶ ἀφ' οὗ πολλά εἶπε, σμίγει. «Κοσμεῖ δὲ αὐτὸν διαφερόντως ἡ πίστις.»

Μ. Εὐκολοπίστευτον εἶναι, πῶς ὁ Ῥωμαϊκὸς ἀρχιερεὺς μαζί με τὴν οἰκουμενικὴν σύνοδον δὲν ἐμπορεῖ νὰ σφάλλῃ, καὶ ὁμολογοῦν το ὅλοι οἱ ὀρθόδοξοι· διατὶ ὁ κύριος Ἰησοῦς ἔταξε τῆς ἐκκλησίας του τὴν προστασίαν καὶ βοήθειαν τοῦ παναγίου πνεύματος ἕως τῆς συντελείας τοῦ κόσμου. ἀμὴ νὰ εἶναι ἀσφαλτος ὅταν χωριὰ τῆς οἰκουμενικῆς συνόδου ἀποφασιζοί, καὶ μοναχὸς του προβάλλει κἀνένα δόγμα τῆς πίστεως· ἀμφίβολον εἶναι. ἀπόδειξε τὴν ἀλήθειαν.

Δ. Τὴν ἀποδεικνύουσιν οἱ θεολόγοι μὲ πολλοὺς καὶ δυνατοὺς λογαριασμούς· ἀμὴ τρεῖς ἢ τέσσαρες μόνον ἀναφέρω ἐδῶ.

α.) Ὁ ἐνθεώτατος ἀπόστολος Πέτρος δὲν ἤμπορεσε νὰ σφάλλῃ εἰς τὰ δόγματα τῆς πίστεως καὶ τῆς καλῆς ζωῆς· ἤγουν νὰ διδάσκῃ, ἢ νὰ φανερώσῃ τῆς ἐκκλησίας κἀνένα πρᾶγμα ἐναντίον τῆς πίστεως καὶ τῆς καλῆς ζωῆς· ἀλλεὶὼς ψωματερινὸς ἤθελεν εἶσθαι ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ, ὅπου τοῦ ἔταξε, πῶς πύλαι ᾗδου οὐ κατισχύουσι τῆς ἐκκλησίας· ἄρα μήτε οἱ διάδοχοί του.

β.) Ὁ Χριστὸς Ἰησοῦς ἐδέχθη, ἵνα μὴ ἐκλείπῃ ἐκείνη ἡ πίστις τοῦ Πέτρου, ὅπου εἶναι χρειζομένη διὰ νὰ στερεώσῃ τοὺς ἀδελφούς του. Ἀλλὰ ἐκείνη ἡ πίστις τόσον εἶναι χρειζομένη διὰ τοὺς διαδόχους τοῦ Πέτρου ὥς καὶ διὰ τὸν αὐτὸν Πέτρον. ἄρα δὲν ἐρπορεῖ νὰ ἐκλείπῃ τῶν διαδόχων του ἐκείνη ἡ πίστις, ὅπου εἶναι ἀναγκαίᾳ διὰ νὰ διδασκαλευθῇ καὶ νὰ στερεωθῇ ἡ ἐκκλησία.

γ.) Ἐκεῖνος, ὅπου ἔκαμεν ὁ Χριστὸς ποιμένα ὁλῶν του τῶν προβάτων διὰ νὰ τὰ ποιμάνῃ μετὰ τὸν λόγον τῆς διδασκαλίας του, καὶ διὰ νὰ ἀκούεται, καὶ νὰ ἐπακούεται ὅς ἀρχιποιμένας, δὲν ἐμπορεῖ νὰ διδάξῃ κἀνένα πρᾶγμα ἐναντίον τῆς πίστεως ἢ τῆς καλῆς ζωῆς· ἀλλεὶὼς ἠκολούθα, ὅτι ἔβαλεν ὁρισμὸν ὁ Χριστὸς νὰ ἀκολουθήσουν οἱ χριστιανοὶ μίαν ψευτικὴν καὶ κακὴν διδασκαλίαν. Ἀλλὰ ὁ Ῥωμαϊκὸς ἀρχιερεὺς εἶναι ἐκεῖνος ὁ ἀρχιποίμην, ἀπὸ τὸν ὅποιον χρεωστοῦσιν ὅλα τὰ πρόβατα τοῦ Χριστοῦ νὰ πάρουν τὸ πνευματικὸν τους φαγί. κατὰ ποῦ τὸ ὀρίζει αὐτὸς ὁ Χριστὸς εἰς τὸν Ἰωάννην. «Ποίμαινε τὰ πρόβατά μου.» Ἄρα κρατημένη εἶναι ἡ προμήθεια καὶ ἐμπιστοσύνη τοῦ Θεοῦ, νὰ μὴν ἀφῇσῃ

τὸν Ῥωμαϊκὸν ἀρχιερεὰ νὰ πλανηθῇ εἰς τὰ δόγματα τῆς πίστεως καὶ τῆς καλῆς ζωῆς.

δ.) Ἄν ἤμπορεῖ νὰ σφάλλῃ ὁ Πάπας εἰς τὰ δόγματα, ὅπου μεταδίδει καὶ παρὰδίδει τῆς ἐκκλησίας, δὲν ἤθελεν εἶσθαι ἄξιος κριτῆς εἰς ταῖς διαφοραῖς ὅπου λαχαίνουνσιν ἅπανω εἰς τὰ πράγματα τῆς πίστεως, καὶ τῆς καλῆς ζωῆς. Ἀλλὰ ἀξιότατος κριτῆς εἶναι διὰ ταῖς ἄνωθεν διαφοραῖς· ἄρα δὲν ἐμπορεῖ νὰ σφάλλῃ.

Καὶ πῶς νὰ μὴν εἶναι ἀξιότατος κριτῆς; ἐπειδὴ καὶ ὡς προείπαμεν, εἰς τὸν παλαιὸν νόμον ὁ ἄκρος ἀρχιερεὺς βαλμένος ἦτον ἀπὸ Θεοῦ, διὰ νὰ κρίνῃ ἐπάνω εἰς ταῖς διαφοραῖς τῆς θρησκείας ἢ τοῦ νόμου. Καὶ ἦτον ὅλοι κρατημένοι νὰ μὴν εὗγουν ἀπὸ τὴν ἀπόφασίν του, καθὼς γράφεται. «Ὁ ἄνθρωπος ὅς ἐάν ποιήσῃ ἐν ὑπερηφανίᾳ τοῦ μὴ ὑπακοῦσαι τοῦ ἱερέως τοῦ παρεστηκότος λειτουργεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ Θεοῦ σου, ἢ τοῦ κριτοῦ, ὅς ἐάν γένηται εἰς ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἀποθάνειται ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, καὶ ἐξαρεῖς τὸ πονηρὸν ἐξ Ἰσραὴλ». Πόσω μᾶλλον εἰς τὸν νέον νόμον ὁ Ῥωμαϊκὸς ἀρχιερεὺς εἶναι βαλμένος ἀπὸ Θεοῦ κριτῆς ἐπάνω εἰς ταῖς διαφοραῖς τοῦ νέου νόμου; ἔσονται καὶ μεγαλύτερην ἐξουσίαν ἔχει, καὶ μεγαλύτερον ἀξίωμα, παρὰ ποῦ εἶχεν ὁ ἀρχιερεὺς τῶν Ἑβραίων; Διὰ τοῦτο μὴδὲ ἤμπορεῖ μὴδὲ πρέπει νὰ τοῦ λείπῃ μία τόσον ἀναγκαία ἐξουσία· καὶ φανερόν εἶναι ἀπὸ τὴν παντοτινὴν πρᾶξιν, ὅπου πράττει, ὡς προείπαμεν, ἡ ἐκκλησία, νὰ κρίνῃ καὶ νὰ κατακρίνῃ τοὺς αἰρετικούς;

Ὅμως τί θέλομεν τόσους λογαριασμούς; ἂς ἀκούσῃ μόνον οἱ ἀντίδικοι τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον, καὶ ἂς σιωπαίνουσιν, διατὶ μιλεῖ φανερά. «Νόμος γὰρ ἐκ Σιών ἐκπορεύεται τῆς ἀποστολικῆς ἀκρωρείας τὰ δόγματα.» Καὶ παρακάτω. «Δόξα τῷ ποιούντι δεδοξασμένα Θεῷ, τῷ παρ' ὑμῖν τὴν πίστιν ἀπαρεγχείρητον διασώσαντι· πῶς γὰρ οὐκ ἐμελλεν ἐν ἡ πέτρᾳ τὴν ἐκκλησίαν ἐθεμελίωσεν, καὶ πύλαις ᾗδου ταῖς αἰρετικαῖς ἐνέδραις μὴ κατισχυθήσασθαι προσηγόρευσεν; ἐξ ἧς ὥσπερ ἐξ οὐρανίων ἀψίδων τῆς ἀληθοῦς ὁμολογίας ὁ λόγος ἀνέλαμψε καὶ τὰς ψυχὰς τῶν φιλοχρίστων ἐφώτισεν, καὶ τὴν ὀρθοδοξίαν κατεψυγμένην ἀνεζωπύρηνσεν.» Ἦγουν δόξαν νὰ ἔχῃ ὁ Θεὸς, ὅπου κάμνει δεδοξασμένα πράγματα, καὶ ἐφύλαξεν εἰς τὸ θρονί σας τὴν σωστὴν καὶ τελεῖαν τὴν πίστιν. καὶ πῶς ἤμπορεσε νὰ κάμῃ ἀλλεὶὼς εἰς ἐκείνην τὴν πέτραν, ἀπάνω στὴν ὁποίαν ἐθεμελίωσεν ἁτόστου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἐπροφήτευσεν, πῶς οἱ πόρταις τοῦ ᾗδου, ἤγουν οἱ ἐπιβουλαῖς τῶν αἰρετικῶν δὲν θέλουν ἔχει ποτὲ δύναμιν ἐναντίον της. Ἐπειδὴ ἀπ' αὐτὴν ὅς ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ἔλαμψεν ὁ λόγος τῆς ἀληθινῆς ὁμολογίας, καὶ ἐφώτισεν ταῖς

φυχαίς τῶν φίλων τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀνέστησε τὴν ὀρθοδοξίαν, ὅπου ἐκινδύνευε.

Μ. Ὅτι καὶ ἂν εἴπῃ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος καὶ οἱ ἄλλοι φιλαληθεῖς καὶ φιλόχριστοι εἰς τὴν τιμὴν τοῦ Πάπα, κάλλιον ἔχουσι κάποιοι νὰ κρατοῦσι μὲ τὸν Νεῖλον τὸν Θεσσαλονίκης, παρὰ μὲ τοὺς ἁγίους καὶ μὲ τοὺς θεολόγους· διατὶ ἐκεῖνος εἰς τὸ βιβλίον κατὰ τοῦ Πάπα γράφει, ὅτι καθὼς ἡμπορεῖ ὁ Ῥωμαῖκός ἀρχιερεὺς νὰ πέσῃ εἰς ἄλλα κρίματα ἢ φιλαργυρίας, ἢ μεγαλείου, ἢ πορνίας· ἡμπορεῖ ἀκόμη νὰ πέσῃ εἰς τὴν αἵρεσιν.

Δ. Καὶ σιγή, ὅταν κρατεῖ κανεὶς μὲ τοὺς κακοὺς, ὅχι μὲ τοὺς καλοὺς. Ἀμὲ ἂν ὁμολογούσαμεν καὶ ὅλας, ὅτι ἔμπορεῖ ὁ Πάπας σὺν ἄνθρωπος νὰ πέσῃ εἰς αἵρεσιν· μ' ὅλα τοῦτα, μαρτυροῦμεν βέβαια, ὅτι δὲν θέλει ποτὲ παρὰχωρήσει ὁ Θεὸς νὰ κακοδουλευθῇ ὁ Πάπας τὴν ἐξουσίαν ὅπου τοῦ ἔδωκε, ἢ νὰ σφάλῃ εἰς ταῖς ἀποφάσεις, ὅπου δίδει ἀπάνω εἰς ταῖς διαφοραῖς τῆς πίστεως, ὅπου δὲν εἶναι ἀκόμη ἀποφασισμέναις. Διατὶ τέτοιον σφάλμα ἤθελε ξαπλωθῇ εἰς ὅλην τὴν ἐκκλησίαν, ἢ ὅποιον κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Παύλου εἶναι θεμέλιον καὶ κολῶνα τῆς ἀληθείας.

Μ. Ὁ Καρδινάλιος Βελλαρμίνος βιβ. μ' περὶ τῶν Ῥωμαίων ἀρχιερέων κεφ. ἡ καὶ τοῖς ἐξῆς γράφει, ὅτι κρυφούνται οἱ αἱρετικοὶ πῶς πολλοὶ πάπιδες ἔσφαλαν εἰς τὴν πίστιν· ἄρα ἔμποροῦσι νὰ σφάλουν καὶ οἱ ἄλλοι.

Δ. Ἄλλο εἶναι νὰ τὸ ποῦσιν οἱ Ἀβάνιδες οἱ Αὐτερνοί· ἄλλο νὰ εἶναι ἡ ἀλήθεια· ἃς διαβάσουν τὰς ἀπολογίας τοῦ αὐτοῦ Βελλαρμίνου πρὸς ταῖς ἁνωθεν ἀπορίας, καὶ θέλουσιν ἰδεῖ φανερά, ὅτι δὲν ἔσφαλαν οἱ προσηρημένοι ἀρχιερεῖς. Ἀμὲ ἃς βάλωμεν καὶ ψευδῶς, ὅτι ἔσφαλαν αὐτοὶ, δὲν ἀκολουθεῖ νὰ ἔσφαλαν πολλοὶ πάπιδες, ὅπου ἀποφασίζουσι τι πρέπει νὰ πιστεύωμεν ἀπάνω εἰς τὸ δεῖναι ἢ δεῖναι ἀμφίβολον πρᾶγμα· ἀκολουθεῖ μόνον, πῶς ἔσφαλαν, ὡς ἂν ἄνθρωποι, καὶ μερικοὶ διδάσκαλοι ἀπάνω εἰς πρακτικὰς αἰτίας· ὅχι εἰς ἀμφίβολαις ὑπόθεσιν, ὅπου τοὺς ἐγγίζει νὰ ταῖς κρίνουν καὶ νὰ ταῖς ἀποφασίζουσιν ὡς περ κεφάλι τῆς ἐκκλησίας.

Μ. Ἡ τοπικὴ ἐν Ἀφρικῇ σύνοδος ἐπιστ. πρὸς Κελεστίνον Πάπαν γράφει, πῶς πλεία γλήγορα ἔμπορεῖ νὰ σφάλῃ ὁ Πάπας παρὰ μία τοπικὴ σύνοδος· ἀλλὰ βέβαιον εἶναι, πῶς ἔμπορεῖ νὰ σφάλῃ μία τοπικὴ σύνοδος· ἄρα καὶ ὁ Πάπας.

Δ. Ἐκεῖνη ἡ σύνοδος μιλεῖ διὰ τὰ σφάλματα ἀπάνω εἰς ταῖς πρακτικὰς αἰτίας, ὅχι ἀπάνω εἰς ταῖς αἰτίας τῆς πίστεως, καθὼς φαίνεται ἀπὸ ὅλην τὴν ἐπιστολήν· διατὶ ἡ ὑπόθεσις τῆς γραφῆς εἶναι διὰ ἐκείνους, ὅπου ἐπροσκαλοῦσαν εἰς τὸν ἀποστολικὸν θρόνον, γὰρ νὰ μὴν παιδευθοῦν διὰ τὰ κρίματά τους

ἀπὸ τὴν σύνοδον. διὰ τοῦτο οἱ πατέρες τῆς συνόδου ἐκείνης παρακαλοῦσι τὸν Πάπαν νὰ μὴν τοὺς ἀκούῃ. Διατὶ ἤξευραν καλλίτερα τὰ κρίματα καὶ τὰ σφάλματα τῶν ἐντοπίων τους, παρὰ τοῦ ἡμπορεῖ νὰ τὰ μάθῃ ὁ Πάπας· ὅπου στέκοντες μακρὰν ἀπὸ τὸν τόπον ὅπου ἔρθιζαν, δὲν ἡμπορεῖ τόσον εὐκολὰ νὰ λάβῃ τὴν σωστὴν εἰδήσιν τῶν περιστάσεων ὅλων ὡς ἂν οἱ ἐντόπιοι ἐπίσκοποι. Διὰ τοῦτο ξαναλέγω σου πάλιν, ὅτι ἔμποροῦσιν οἱ Ῥωμαῖκοὶ ἀρχιερεῖς νὰ σφάλουν εἰς ταῖς πρακτικὰς αἰτίας, ὅπου δὲν ἀποβλέπονσι τὴν οἰκουμενικὴν ἐκκλησίαν.

Μ. Ἄν εἶναι ἀσφαλὲς καὶ ἀψευδὲς τὸ κρίσιμον τοῦ Πάπα ἀπάνω εἰς τὰ ἐρωτήματα τῆς πίστεως· ἡκολούθει, ὅτι αἱρετικοὶ εἶναι ἐκεῖνοι, ὅπου πεισματικὰ ἀντιστέκονται τοῦ Πάπα. Πρᾶγμα ἀσυγχώρητον νὰ τὸ εἰποῦμεν. Διατὶ ὁ Χριστομάρτυρ Κυπριανὸς ἀντιστάθηκα τοῦ μεγάλου μάρτυρος Στεφάνου Πάπα λέγοντος, ὅτι δὲν βολεῖ νὰ ξαναβαπτισθῶν οἱ αἱρετικοί. Καὶ τίς νὰ εἴπῃ, ὅτι αἱρετικὸς ἦτον ὁ ἅγιος Κυπριανός;

Δ. Ναι, αἱρετικοὶ εἶναι, ὅσοι πεισματώνουσιν ἐναντίον εἰς ταῖς ἀποφάσεις τῶν πάπιδων ἀπάνω εἰς τὰ δόγματα τῆς πίστεως· καὶ ἂν ἔσφαλεν εἰς τοῦτο ὁ Θεὸς Κυπριανός, μὲ τὸ σπαθὶ τοῦ μαρτυρίου (λέγει ὁ Αὐγουστίνος) ἔκοψε τὴν αἵρεσιν ἐκείνην, καὶ μέσῃ εἰς τὸ αἶμα του ἔπλυνε τὸ ψεγάδι ἐκεῖνο. ὅμως δὲν ὁμολογῶ νὰ ἦτον αἱρετικὸς ἐκεῖνος ὁ μέγας ἅγιος, διατὶ δὲν ἔπιασε τὰ λόγια τοῦ ἁγίου Στεφάνου ὡς ἂν ἀποφάσεις τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου, ἀλλὰ σὺν γνώμῃ ἀνθρώπου καὶ μερικοῦ διδασκάλου.

Μ. Ἄν ἔμπορεῖ ὁ Πάπας νὰ κρίνῃ ἀσφαλῶς διχῶς οἰκουμενικὴν σύνοδον ἀπάνω εἰς τὰ ἀμφισβητήματα τῆς πίστεως· ἀκολουθεῖ πῶς εὐκαιρὰ διακρίνονται οἱ σύνοδες.

Δ. Ἀποκρίνομαι, πῶς οἱ σύνοδες ἀπολελυμένως χρειαζόμεναι δὲν εἶναι διὰ νὰ φανερωθῇ ἡ ἀλήθεια, ἢ διὰ νὰ κατακριθῶν οἱ αἵρεσεις. Διατὶ καθὼς ἐπέρασεν ἡ ἐκκλησία εἰς ταῖς τρεῖς πρώταις ἑκατοντάδες διχῶς οἰκουμενικαῖς σύνοδες· ἡμπορεῖν ἀκόμη ταῖς ἐπίλοιπαις ἑκατοντάδες νὰ περάσῃ διχῶς σύνοδες. Καὶ καθὼς ἐκταπολέμησε ταῖς αἵρεσεις, ὅπου ἔλαχεν τότε, καὶ ἐνομοθέτησεν ὠφελιμώτατους καὶ χρειαζόμενους ὁρισμούς, ἡμπορεῖ νὰ τὸ κάμῃ καὶ ὕστερα, καὶ ἔμπορεῖ νὰ τὸ κάμῃ καὶ τώρα. Ὅμως ὠφελιμώταται εἶναι οἱ σύνοδες διὰ νὰ πύσσουν τὰ σχίσματα, καὶ νὰ κατατάξῃ καὶ νὰ ἐνωθῇ καλλίτερα ἡ ἐκκλησία, καὶ νὰ καταπολεμηθῶν δυνατώτερα καὶ γληγορώτερα οἱ αἵρεσεις.

Μ. Ὁ Ῥωμαῖκός ἀρχιερεὺς δὲν εἶναι λογιώτερος εἰς ὅσον εἶναι Πάπας, παρὰ ποῦ εἶναι εἰς ὅσον εἶναι ἄνθρωπος καὶ μερικὸς διδάσκαλος· διατὶ δὲν ἔχει σὺν Πάπας ἐγκεχυμένην σοφίαν, μήτε ὑπερφυσικὴν

φώτισιν, όταν αποφασίζη τίποτις. Ἄρα καθὼς ἐμπορεῖ νὰ σφάλλῃ, όταν μιλῇ ἢ γράφῃ, ἢ ἀποφασίζῃ τίποτις ὡς ἂν ἄνθρωπος καὶ μερικὸς διδάσκαλος· ἐμπορεῖ ἀκόμη νὰ σφάλλῃ ὡς ἂν ἀπρωτοκλὴς ἀρχιερεὺς, καὶ ὡς ἂν οἰκουμενικὸς ποιμὴν· καὶ ἐξ ἀκολουθείας ἡ ἀπόφασίς του δὲν εἶναι ἀσφαλτὴ, καὶ ἀψευδὴς κινὼν τῆς πίστεως.

Δ. Τὸ νὰ μὴν ἐμπορεῖ νὰ σφάλλῃ ὁ Πάπας όταν ἀποφασίζῃ τὰς αἰτίας τῆς πίστεως, καὶ τῆς καλῆς ζωῆς, δὲν ἔρχεται ἀπὸ τὰ πολλήτερα ἢ λιγώτερα γράμματα· καὶ μήτε σοῦ τὸ εἶπα, μήτε σοῦ τὸ λέγει κανεὶς θεολόγος. Ἀλλὰ ἔρχεται ἀπὸ τὴν θεϊκὴν οἰκονομίαν. Διὰ τὴν ἀπὸ μίαν μεριὰν ἔταξεν ὁ Θεός, νὰ μὴν λείψῃ ποτὲ ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν εἰς τὰ πράγματα τὰ χρειαζόμενα διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ψυχῶν· ἀπ' ἄλλαν μεριὰν ἔδωκεν ὅρισμόν νὰ ὑπακούῃ ἡ ἐκκλησία τὸν ποιμὴν τῆς εἰς κάθε πρᾶγμα· διὰ τοῦτο ἐγγίζει τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ Θεοῦ, νὰ μὴν παραχωρήσῃ νὰ ἀποφασίσῃ ποτὲ ὁ Πάπας ψωματινὸν πρᾶγμα, ἢ φθαρτικὸν τῆς ἀρετῆς.

Μ. Καὶ πῶς τὸ οἰκονομᾷ ὁ Θεός;

Δ. Πολλῶν λογισμῶν. α') Δίδοντας τοῦ Πάπα ἐνεργητικωτάτους καὶ σωτηρίους λογισμοὺς, νὰ πάρῃ τὴν βουλὴν τῶν ἐπισκόπων καὶ τῶν ἀνθρώπων γραμματισμένων, ὅπου νὰ εἶναι ἄξιοι μὲ ταῖς μαρτυρίαις τῆς θείας γραφῆς, καὶ μὲ τὴν φανεράν διδασκαλίαν τῶν ἁγίων πατέρων νὰ ἀποδείξουν τὸ πρᾶγμα, ὅπου ἔχει ν' ἀποφασισθῇ· καὶ ταῦτα εἶναι ἡ συνηθισμένη πρᾶξις τῶν Ῥωμαϊκῶν ἀρχιερέων. β') Φωτίζοντας κάποιαις φοραῖς παραξένου τρόπου τὸν αὐτὸν Πάπαν. γ') Παρακινώντας του ἐσωτερικὰ εἰς ἐκεῖνο ὅπου συμφωνεῖ καλλήτερα μὲ τὴν πίστιν, καὶ σύροντάς τον μακριὰ ἀπὸ τὸ ἐναντίον. δ') ἐγγίζοντας δυνατὰ καὶ πυρώνοντας τὴν καρδίαν τοῦ Πάπα, εἰς τὸ νὰ ἀποφασίσῃ τὸ ἀληθινόν, ἢ τὸ ἐλιγώτερον νὰ τὸ ἀφήσῃ ἀναποφάσιστον.

ΣΙΒΗΡΙΑΣ ΚΑΤΑΡΡΑΚΤΑΙ.

Ἡ Σιβηρία ἔχει σχῆμα μεγάλου ὄροπεδίου, τὸ ὁποῖον ἀρχόμενον ἀπὸ τῶν συνόρων τῆς Κίνας καταβαίνει πρὸς τὸν παγετώδη ὠκεανόν· διὸ πάντες οἱ ποταμοὶ αὐτῆς ἐκβάλλουσιν εἰς τὴν θάλασσαν πρὸς ἄρκτον. Καὶ ἐν γένει μὲν τὸ ρεῦμα κυλίσταται ἀργόν· ἐπειδὴ ὁμοῦ κατὰ τινα μέρη ἡ κλίσις τοῦ ἐδάφους εἶναι μεγάλη καὶ ἀπότομος, τὰ ὕδατα ταράσσονται, ἢ ταχύτης τοῦ ρεύματος αὐξάνει, τὰ κύματα ἀνυψοῦνται καὶ ἡ βοή αὐτῶν διαδίδεται πολὺ μακράν.

Όταν διαπλέων τις ἐπὶ λέμβου ἕνα τῶν ποταμῶν τούτων φθάσῃ εἰς μέρος ὅπου σχηματίζεται καταρ-

ράκτης, καταλαμβάνεται ὑπὸ ἀνησυχίας, βλέπων μάλιστα τὰς προετοιμασίας τῶν κωπηλατῶν. Καὶ όταν τῆς λέμβου πλησιαζούσης εἰς τὸν καταρράκτην, ἡ ταραχὴ τοῦ ὕδατος γίνεται τρομερώτερα καὶ ἀφρίζουσι τὰ κύματα, ἡ ἀνησυχία τοῦ ὁδοιπόρου κορυφοῦται. Τότε ὁ πηδαλιουχὸν κυβερνήτης ἀνκραῖζει στενωρεῖα τῇ φωνῇ· «Καθήσατε!» Ἐνῶ δὲ οἱ κωπηλάται σφύρουσιν ἐντὸς τῆς λέμβου τὰς κώπας, τὸ πρόσταγμα τοῦτο ἀντηχεῖ· «Προσευχηθῆτε!» Τοῦτο ἀκούοντες κλίνουνσι πάντες γόνυ ἐνώπιον εἰκόνης, ὃ δὲ ναυαγωγὸς ἀναγινώσκει μεγαλοφώνως τὴν προσευχὴν. Μετ' αὐτὴν οἱ ἑρέται ἀναλαμβάνουσιν τὰς κώπας καὶ δοθέντος τοῦ προστάγματος· «Μὲ ὄλην σας τὴν δύναμιν!» κωπηλατοῦσιν ἀνευδότως. Ἀγωνίᾳ ἀκατανίκητος κυριεύει τοὺς πάντας καθόσον πλησιάζουσιν εἰς τὸν καταρράκτην. Ὁ ναυαγωγὸς κάθηται εἰς τὴν πρόραν κρατῶν λευκὸν μανδύλιον συνεστραμμένον ὡς σχοινίον, δι' οὗ μεταδίδει τὰ προστάγματα, διότι ἡ φωνὴ δὲν ἀκούεται μεταξὺ τῆς τόσης βοῆς. Τέσσαρες ναῦται διαχειρίζονται τοὺς οἴκας προσέχοντες εἰς τὰ προστάγματα. Ἐὰν δὲ ἡ διάβασις καταστῇ πλέον ἐπικίνδυνος, δύο ἕτεροι συνταλοῦσι διὰ κώπης εἰς τὴν κυβερνήτην τοῦ πλοιαρίου, οὗ τινος ἡ πρόρα ἀνάγκη πᾶσα νὰ παρακολουθῇ ἀκριβῶς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ρεύματος, διότι ἄλλως καταποντίζεται.

Τὸν Ιούνιον κατέβαινον τὸν Ιεμισσένην μεγάλῃς μὲν λέμβου ἐπιβαίνων, ἀθλίας ὁμοῦς κατασκευῆς· διὸ καὶ ἡ ἀνησυχία μου ἦτο διπλάσις. Ὅτε μετὰ γαλήνιον διάπλουν ἡμερῶν τινῶν ἡσθάνομεν τὸ πρῶτον κύμα, αἱ κώπαι ἀπεσύρθησαν καὶ τὸ σκάφος ἤρχισε νὰ κυμαίνεται. Ἡ ταχύτης τοῦ ρεύματος ηὔξανεν ἀδικόπως, καὶ τῶν κυμάτων ὁ πάταγος κατέστη φοβερός. Φρίκη κατέλαβε πάντας. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους διέβημεν· τὰ ὕδατα δὲν ἐβόλζον πλέον, καὶ ὁ ναυαγωγὸς καταβὰς ἀπὸ τῆς πρόρας ἐσφόγγισε τὸ μέτωπον αὐτοῦ καὶ εἶπε περιχαρής· «Σὰς συγχάριω.» Καὶ πάντες ἀνέκραξαν· «Εὐλογητὸς ὁ Θεός!» Ἐπευφημίαι δὲ διεδέχθησαν πάραυτα τὴν ἐπικρατήσαν βαθεῖαν σιωπὴν.

Ἡ χαρὰ τῶν ναυτῶν ἦτο φυσικωτάτη· διότι ἡ κατάβασις ὑπὸ τὴν ἀψίδα οὕτως εἶπεν ἐκείνην, μεταξὺ δύο καθέτων βράχων εἰς τὸ στενὸν τῶν ὁποίων βαραιοῦται τὸ ὕδωρ καὶ σὲ παρασύρει ταχύτερον καὶ ἔππου ἀφηνιῶντος, εἶναι βεβαίως ὁ μέγιστος τῶν κινδύνων. Ἐὰν ὁμοῦς ἡ λέμβος δὲν εἶναι ἡναγκασμένη νὰ διαβῇ μεταξὺ πολλῶν ὑφάλων, τὸ δὲ μέρος εἶναι βαθύ, ἡ διάβασις δὲν θεωρεῖται πολλὰ κινδυνώδης.

Τὴν δ' ἐπιούσαν, ἐνῶ ἐπλησιάζομεν εἰς Παδοῦν, ἦτο τὸν τρομερώτερον τῶν καταρράκτων, πολιόθρις τις γέρον, τὸ ἐπάγγελμα ναυαγωγός, ἦλθεν εἰς τὴν